

Dvadeset i peta obljetnica SO PD »Željezničar«

SLAVKO SMOLEC

Prije dvadeset i šest godina, prilikom izleta na Velebit, grupa planinara Planinarskog društva »Zagreb« razgovarala je o potrebi osnivanja špiljarske grupe koja bi istraživala i registrirala špilje i jame. U istom Društvu je takva sekcija osnovana 15. studenoga 1949. godine. Nakon šest mjeseci, gotovo cjelokupno članstvo prelazi u novoosnovano Planinarsko društvo »Željezničar«, gdje su mogućnosti za rad bile povoljnije. Tu je Speleološka sekcija osnovana 4. svibnja 1950. godine, na čelu s pročelnikom Vladimirom Redenšekom.

Mnogi od pedeset i šestero članova Sekcije nisu izdržali početne napore. Prehrana na terenu bila je siromašna, oprema za istraživanje vrlo skromna, a disciplina čvrsta. Osim toga, većina članova nije očekivala naporan rad, već posjete poznatim objektima. No, slijedeće, 1951. godine kriza je prevladana; dvadesetorici preostalih članova pridružuje se pedeset i pet novih. Struktura članstva je bila raznolika — od učenika, studenata, službenika, radnika i zanatlija do znanstvenika, domaćica i umirovljenika. Do 1957. godine, kada Sekcija mijenja naziv u »Speleološki odsjek«, prošlo je već tristo i šezdeset članova kroz ovu organizaciju.

U samom početku rada Odsjek uspostavlja kontakte s mnogim znanstvenim institucijama, a prvenstveno planinarskim organizacijama. Od 1952. do 1956. godine, V. Redenšek obavlja dužnosti referenta za speleologiju pri PSH. Zatim se osniva Komisija za speleologiju pri PSH, a za pročelnika je izabran S. Marjanac koji to ostaje i 1957. godine. Godinu dana tu dužnost obavlja V. Šegrc, a 1959., '60. i '61. godine S. Božičević. V. Božić preuzima tu dužnost 1972. godine, kada odlazi na odsluženje vojnog roka i pročelnništvo predaje I. Filipčiću. Po povratku iz JNA 1963. godine, V. Božić preuzima ponovo tu odgovornu dužnost i obavlja je do danas — dakle punih trinaest godina.

U Speleološkom društvu Hrvatske razna zaduženja imali su A. Mujić, M. Malez, S. Božičević, S. Smolec, B. Sakač, Z. Pepeonik, V. Roguljić, I. Kuzmanić, I. Posarić i S. Marjanac koji je bio suosnivač Društva.

U Savezu speleologa Jugoslavije, I. Baučić je obavljao dužnost tajnika tri godine, A. Mujić je bio blagajnik tri godine, a V. Božić je predsjednik Komisije za spasavanje od 1958. godine, ujedno i član Komisije za spasavanje pri Međunarodnoj speleološkoj uniji od 1971. godine. S. Božičević obavlja dužnost u Komisiji za zaštitu i turizam od 1958. godine do danas, a član je iste Komisije u Međunarodnoj speleološkoj uniji od 1972. godine.

U Upravnom odboru Planinarskog društva »Željezničar« naši su članovi vrlo aktivno sudjelovali od samog osnutka.

Oblik ove planinarske djelatnosti nije omogućavao neplaninarima dugo bavljenje u Odsjeku. Svako slobodno vrijeme speleolozi provode u planinama ili bilo gdje u prirodi, zato je potrebno podvući da su mnogi speleolozi višestruko vezani za planinarsku aktivnost; neki su i alpinisti, neki spasavatelji, markacisti, organizatori sletova i susreta, orijentacisti i drugo.

Najvažnija aktivnost Odsjeka protekla je u istraživanju nekoliko tisuća špilja, polušpilja, jama, ponora i ledenica.

Kratak pregled najvažnijih istraživanja:

1950. god. — istraženo je ili rekognoscirano 75 špilja, jama i ponora, od kojih je najznačajnija Slipica, duboka oko 70 metara. Ukupno je bilo 52 izlaska na teren s 350 članova.
1951. god. — istraživanja su provedena u 63 objekta; samo Veternica je posjećena 40 puta radi paleontoloških iskanjanja.
1952. god. — istražene su 23 jame i špilje. Najznačajnija akcija bilo je petnaestodnevno istraživanje jama i špilja u nacionalnom parku Plitvička jezera.
1953. godi. — istraženo je preko 50 objekata, najviše u Lici i Gorskom Kotaru.
1954. god. — istraženo je 58 objekata kod Studenaca, Lokvi, u okolici Ozalja, Perkovića i Samobora.
1955. god. — istraženo je 30 jama i špilja, a pokušalo se istražiti jamu Čudinku u području Plitvičkog nacionalnog parka. Dva člana su sudjelovala u istraživanju otoka Korčule, Mljeta i Lastova; istraženo je 17 objekata.
1956. god. — istraženo je: 24 špilje, 11 jama i 4 ledenice.
1957. god. — savladana je najdublja jamska vertikala do tada — Čudinka, dubine 203 m. Ostali istraženi objekti: 17 špilja, 10 jama, 2 ledenice 1 ponor.
1958. god. — istraženo je 14 objekata, od kojih je najznačajnija jama Prgomet na Kolištini, dubine 130 m.
1959. god. — jedna od najplodnijih u istraživanju: u 36 izlazaka na teren obrađeno je preko 200 objekata, od koji 150 u okviru SDH; ponor Gotovž kod Klane, savladan je do dubine od 300 m, ali je pri istraživanju izgubljena gotovo cjelokupna oprema Odsjeka.
1960. god. — od 43 objekta 30 je obrađeno u toku desetodnevnog istraživanja za VUS. Zajedno sa SDH istraženo je 220 objekata.

1961. god. — od 37 istraženih objekata najznačajnija je jama Puhaljka u Velebitu, istraživana u organizaciji KS PSH.
1962. god. — istraženo je samo 10 objekata; devet članova Odsjeka otišlo je na odlučenje vojnog roka.
1963. god. — posjećeno je 20 objekata, a istraženo 12.
- 1964., 1965., 1966. god. istražena su 82 objekta.
1967. i 1968. god. istraživalo se oko 167 a rekonosciralo 108 objekata.
1969. god. — istraženo je 59 objekata, od kojih je najveći ponor Kosica kod Ravne Gore, dubok 207 m.
1970. i 1971. god. — u 19 speleoloških akcija istraženo je, djelomično ili potpuno, 64 objekta; najznačajniji: Velika Čulumova pećina, duljine 366 m i Gospodska pećina, 1024 m duljine.
1972. god. — istraženo je 23 objekta.
1973. god. — istraženo ili rekognoscirano 17 objekata, od kojih su najznačajniji Rudeliča pećina na izvoru Cetine dugačka 1252 m, te jama Golubinka u južnom Velebitu, duboka 148 m, s vertikalom od 110 m.
1974. god. — u organizaciji KS PSH prigodom 100-te obljetnice planinarstva u Hrvatskoj, članovi Odsjeka S. Božičević, J. Posarić, Đ. Preindl, S. Baran, B. Jalžić, F. Meden, V. Lindić i S. Smolec, zajedno sa speleolozima PDS, »Velebit« svladali su Rašpor, najdublju jamu u Hrvatskoj, do sada duboku 365. m.

Tijekom dvadeset i pet godina rada Odsjek su vodili: Vladimir Redenšek (1950, 1951. i 1952. god.), Slavko Marjanac (1953, 1954. i 1955. god.), Slavko Smolec (od 1955. do zaključno 1966. god.), Duško Muzikant (1967 god.), Slavko Smolec, Juraj Posarić (1968. god.), Jasenka Odić (1969. i 1970. god.), Vladimir Lindić (1971. god.), Juraj Posarić (1972. god.), Slavko Smolec (1973. i 1974. god.), Boris Lepan (1975. god.).

Djelovanje Odsjeka osjeća se već punih dvadeset i pet godina u planinarstvu širom naše domovine, a naš časopis »Speleolog« proširuje planinarske i speleološke veze u cijelom svijetu.

Za dugogodišnju aktivnost u sekcijama Društva i u ostalim planinarskim društvima i republičkim organizacijama, Planinarski savez Hrvatske odlikovao je naš Odsjek Zlatnim znakom, a brojni članovi Odsjeka nose planinarska odlikovanja i priznanja. Dvadeset i osam članova nosi planinarski naziv »speleolog« i značku PSH.

Istraživanja donje etaže u Jopićevoj spilji

MLADEN GARAŠIĆ

Jopićeva spilja se nalazi nedaleko sela Brebornica, koje leži uz cestu Karlovac — Slunj. Prilikom detaljnog istraživanja speleoloških objekata sliva rijeke Korane, speleolozi Speleološkog odsjeka PDS »Velebit« iz Zagreba čuli su za Jopićevu jamu u okolici Skradnske gore. Bilo je to 1967. god. Međutim, tada nisu uspjeli pronaći ulaz u tu »jamu« (naime, nije se znalo da će to biti spilja). Godinu dana kasnije speleolozi PD »Dubovac« iz Karlovca počeli su s istraživanjem Jopićeve spilje. Istraživanja su trajala nekoliko godina zbog velike kompliciranosti objekta (R. Starić: Jopića pećina. Naše planine 26 : 49, 1974). Međutim, u tom periodu nije se uspio detaljno topografski snimiti i izraditi nacrt (tlocrt i profil) spilje. To je uveliko otežalo daljna istraživanja, jer se nije znalo koje dijelove spilje treba dalje istraživati.

1971. god. su speleolozi PDS »Velebit« prvi put posjetili Jopićevu spilju. Odlučeno je da se čitav sistem i splet kanala detaljno topografski snimi. Topografski su snimljeni već poznati dijelovi spilje, a ujedno se počelo s istraživanjem novih kanala. Taj dugotrajan i naporan posao zahtijevao je posebnu, dobro uvje-

žbanu i upornu ekipu. Glavni topografski snimatelj bio je ing. Marijan Čepelak, a u ekipi istraživača mijenjalo se desetak speleologa PDS »Velebit«. Snimalo se u etapama zbog veličine i složenosti speleološkog objekta. U Jopićevoj spilji je provedeno oko 40 dana u istraživanju i snimanju. Dugotrajnim istraživanjima je konstatirano da je Jopićeva spilja — najduža spilja u Hrvatskoj. Njena dužina za sada iznosi 6490 metara. Gotovo je sigurno da će taj broj uskoro biti veći, jer će se probati proći kroz nekoliko »upitnika« koji bi, prema svim izgledima, trebali skrivati nove dijelove spilje. Jedan od zadnjih velikih problema koji je trebalo riješiti u Jopićevoj spilji bilo je istraživanje donje etaže.

To istraživanje se s pravom može predstaviti kao jedno od najtežih u povijesti hrvatske speleologije. Ekipa speleologa »Velebita«, u sastavu Marijan Čepelak, Boris Vrbek i Mladen Garašić je od 19. do 23. travnja 1974. god. istražila i topografski snimila 1712 m kanala Jopićeve spilje. Sam broj za sebe ne govori mnogo, ali kad se doda činjenica da su to pretežno kanali s vodenim tokom, onda se dobije malo realnija slika ocijene teškoće istraživanja. U spilji je tada bilo napravljeno 4 bivka, magne-